

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 90 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 20. sušca 1866.

List 9.

Duhoven recept ali zdravnikov zapis,

sostavljen iz spisov poterjenega doktorja sv. Bernarda, razmerjen pa po zvedenem lekarju sv. Frančišku Saleziju.

Priporoča se vsem kristjanom: zdravim, da ne zbolé, na duši bolnim, da popred zdravje dobé, posebno pa tistim, ki — bolni na duši — menijo, da jim post kvari telesno zdravje.

Znamnje obeh doktorjev je: †

Sprejmi tedaj, ako hočeš zdrav biti na duši in na telesu, v imenu sv. Križa:

Korenino žive vere.

Natergaj si iz te korenine vzraslih zelenih mladik upanja. Prekvasi oboje s prijetnim duhom lepo rudeče vertnice, goreče ljubezni. —

Vzemi po tem:

Violico ponižnosti,

Lilijo čistosti,

Pelin kesanja,

Miro zatajevanja,

Les sv. križa.

To vse poveži s terdno vezjo vdanosti v voljo Božjo, ter položi v lepo posodo poterpežljivega serca, prideni 99 delov lepo dišeče pobožne molitve.

Osladi to zmes z vinom veselja, in ohladi jo z vodo zmernosti; to vse varno pokrij s pokrivalom modre molčečnosti in deni k ognju Božje ljubezni, da pri njem do dobrega zavre. Tako napravljeno, zares prekoristno zdravilo hrani v tihem mirnem kraju premišljevanja; vzemi ga zjutraj in zvečer dobro žlico in gotov si bodi: Preden mine post, bodeš ti popolnoma zdrav. Hrepenel boš po angeljski jedi sv. Rešnjega Telesa, in ako ga do Velike noči vredno zavžiješ, boš v Gospodu vesel častitljivo Alelujo pel!

Lekarnica je pri preljubenzljivem sercu križanega Jezusa.

**Iz postnega pastirskega lista
premilost. teržaško-koperskega škofa**

J E Z U S K R I S T U S .

Jezus Kristus je vladar vesoljnega sveta. „Ta je kraj postavljen čez Sion, da oznanuje Gospodovo povelje, ki je dobil v delež narode od svojega nebeskega Očeta in v lastnino pokrajine zemlje.“ Ps. 2, 6—10. Kristus je vstanovil vesoljno in večno kraljestvo, od kterege je pa rekel, da ni od tega sveta; torej je podučil svoje služabnike v modrosti in umnosti Božjega Duha; dal jim je oblast zvezati in razvezati v Božjem

imenu, in jim obljubil poterditi v nebesih, kar bodo storili na zemlji; on je poslal oznanovavce svoje postave vsem narodom, in jim zapovedal se je deržati, če nočejo pogubljeni biti. On v svoji roki derži kraljevo palico resnice, pravice, zveličanja. Ni pa Kristus prišel porušit prestolov pozemeljskih kraljev, ne zništ deželjskih vlad, ne poravnat vrad narodov; temuč on hoče imeti, da se njegovi Božji oblasti podveržejo vladarji tega sveta, da se njegovemu gospodarstvu poklonijo vse pozemeljske gospodstva, da se po nauku svetega evangelija ravnaajo vse deržavske in soseske zadeve, da tisti, katerim je izročena skerb ali za splošne ali pa za posebne zadeve, opravljajo vse le po pravici in evangeljski ljubezni.

In resnično! kako srečno bi bilo življenje na svetu, ko bi ljudje spolnovali Kristusovo zapoved! O kako srečni bi bili, ako bi se rajši podvergli sladkemu jarmu premilega Jezusa, kakor pa postali sužnji tega sveta! Zakaj le Kristus je, ki nas je oprostil od vsake sužnosti z resnico, ki jo je učil, in pa s tem, da je Božji pravici za naše grehe zadostil, nam je zopet pridobil vrednost otrok Božjih in pa dedšino v nebeskem kraljestvu. Jan. 8, 32—36. Vse zastoj pa je, da si ljudje prizadevajo si prilastiti tisto modrost, ki brez zmotnjave zamore ravnat zadeve deržavne družbe in brez vsega zlega podpirati splošno dobro, če se ne opirajo na premodro, presveto in preblaženo previdnost vsegamogočnega Vladarja tega sveta, in če ne podveržejo nebeskih sklepov nezapopadljivi razsodnosti tistega Boga, ki je večni kralj nebes in zemlje! Le Bog sam je zgolj resnica. „Bog je resničen, vsak človek pa je lažnjiv“ uči sv. Pavel, Rim. 3, 4. in ni je popolnoma prostosti, kakor le tam, kjer si pravica in ljubezen zvesto roke deržite; ni ga miru, kakor le tam, kjer Božja gnada z dušno zadovoljnostjo napolnuje človeške serca, kakor pravi kralj David. Ps. 83, 10—13. „Kadar bo delil Gospod svojo dobroto, bo dajala naša zemlja svoj sad; kadar nas bo pogledala pravica iz nebes, bo poganjala resnica iz zemlje; takrat se bote srečale milost in resnica, in pravica in mir se bota poljubila.“

Vprašamo torej sedaj, kakošno bolj terdno poročstvo za modro, pravično in blago vladu, kakšno višje zaupanje ljudstev v modrost, pravičnost in vestnost vladarjev, kakšna večji voljnost in zvestoba deržavljanov, se povdreči in ravnati po deržavnih postavah in pripomagati k občinskemu blagru se li more najti, kakor takrat, kadar vladar spozná in je prepričan, da je po Božji milosti kralj postal in da bo mogel Bogu na tanko odgovor dati, kako je ravnal z oblastjo, ki jo je prejel od vseмогоčnega kralja vesoljnega sveta? In le takrat, kadar se tisti, ki so postavljeni ali izvoljeni, da v kraljevem imenu zveršno oblast spolnujejo, in pa deržav-

ljani sploh prepričajo, da le sama sveta vera zamore trdno vezilo med kralji in podložniki, med vladarji in vladanimi splesti in posvetiti. Podoba te presrečne složnosti med vladarji in podložniki se pa posebno vidi takrat, kadar se kralj slovesno krona in se s svetim oljem pomaže, kar pomeni razlitev svetega Duha na njegovo glavo. Postavi se mu krona na glavo v znamenje slave in časti; to pomeni, da se ima v vsaki čednosti kot žlahni kamen svetiti; podá se mu v roko kraljeva palica, to je palica pravice in brezozirnosti, da bi tako on posnemal nebeškega Zveličarja in Odrešenika sveta, podpiral resnico in zaviral krivico in kraljeval srečno s Tistim, katerega namestnik je na zemlji. S tem svetim opravilom pa, da se kralji kronajo, s svetim oljem pomažejo in da se jim kraljeva palica v roko poda, se oni spoznajo za namestnike Božje in v nebeski pomoči se čutijo močni, z modrim vladanjem ali kraljevanjem ravnati časno premoženje svojih podložnih, ki spoštujejo njih od svete vere posvečeno oblast; in ljudstva poklonivši se oblasti, ki se postavna imenuje, se toliko rajši njej podveržejo, ker so prepričane, da njih vladar, ki se je ponižal pred Gospodom vesoljnega sveta, le po njegovi sveti volji kraljuje; sicer pa svet ne jenja, tlačiti s svojim trinoštvom človeški rod in le z ojstrostjo vlada in svoje podložnike v železen jarem vprega. Ta trinog daje take družbine postave, da se dragi čas noč in dan trati s prepraznim obiskanjem, s težavnimi in neprijetnimi pogovori, in z nepotrebnimi opravili in tako noči prečujejo, da duša in telo onemagate; zapoveduje se ge, ki pogoltnje družinsko premoženje, spridijo spodobno vedenje, razširjajo zapeljivo nečimernost v pogubo neskušne mladosti. Ta trinog vzame krivico pod svojo brambo, trosi obrekovanje, zagovarja in hvali hudobijo, kuje v temnih delavnicah in razdeluje z razuzdanim tiskom in z domačimi in očitnimi veselici razno orožje, da se ž njim napada poštenost, spridi čednost in spodkopluje sveta vera, in da bi se še celó, če bi mogoče bilo, zaterla na svetu služba pravega in večnega Boga. — Kdo torej ne bi želel oprosten biti takega trinoštva? Zna biti, da le samo tak, ki ne pozna svoje lastne vrednosti in kakor neumno živinče s strahom svojo glavo nagne pred tistim, ki šibo vzdigne, da bi ga pretepel; le samo tak, kateremu le nar nižja sužnost dopade, in kateremu ni mar se povzdigniti k prostosti umnega človeka.

Da se pa človek vzdigne iz tega tako nesrečnega stanu, in se osvobodi posvetnega trinoštva, mu nič drugega ne ostane, kakor podati se v naročje nebeškega Rešnika, ki ne jenja nas klicati: „Pridite k meni vsi, ki ste strudeni in obteženi, in jaz vas bom poživil! Vzemite moj jarem nase in učite se od mene, ker jaz sem krotak in serca ponižen, in bote pokoj našli svojim dušam. Moj jarem namreč je sladak in moje breme je lahko.“ Mat. 11, 28—30. Jezus ne tirja od svojih podložnih nič pretežavnega, in ne naklada jim preveč, da se ne bi mogli sami zatajiti, ter pravi: „Kdor koli stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti je moj brat, moja sestra.“ Mat. 12, 50. „Na svetu bote britkost imeli; pa zaupajte, jaz sem svet premagal.“ Jan. 16, 33. „Vse kar je iz Boga rojeno, premaga svet, in to je zmaga, ktera premaga svet, naša vera.“ I. Jan. 5, 4. Ravno zato nas on opominja čuti in moliti rekoč: „Pazite, čujte in molite.“ Mark. 13, 33. „Čujte in molite, da ne pridete v skušnjavo. Duh je sicer voljan, meso pa je slabo.“ Mat. 26, 41. Moliti nas je učil v „Očenašu.“ Mat. 6, 9—21., in nas hotel odgojiti v otročji ljubezni do našega stvarnika, da z malimi in prostimi besedami častimo njegovo presveto ime, povzdigujeemo njegovo večno kraljestvo, in pokažemo svojo vdanost v njegovo nar svetejši voljo, in da ob enem

prosimo z otročjim zaupanjem za njegovo očetovo milost za vse, za vsakdanje telesne potrebe, kakor tudi za odpušanje naših dolgov, za rešenje iz vsake grešne nevarnosti in od vsakega drugega zlega. Zraven tega pa, da nas naš nebeški Učenik k molitvi opominja, hoče tudi, da se vadimo čuti, in sicer do prihoda Gospodovega, od katerega ne vemo ne dneva ne ure, da smo torej zmirom pripravljeni dati račun od talentov, ki smo jih v svoj prid prejeli. Da pa moč dobimo, bojevati se z nar bolj zvitim sovražnikom svojega večnega zveličanja, to je s sovražnikom, ki prebiva v nas, nam je dal zgled postiti se. Kristus nas vabi, pokoriti meseno poželenje in sicer s tem, da pritergamo telesu vžitek prijetnih in obilnih jedil v ta cil in konec, da okrepča duh, ker ni močnejši brambe zoper skušnjave, kakor je post, ako se le zmirom doprinaša v duhu pokore, ne pa kakor so se postili farizeji in hinavci, kateri so o postu iz tega namena gerdili svoje obraze, da bi vidili ljudje, da se postijo. „Ti pa kadar se postiš, pristavi on, pomaži svojo glavo in umij svoj obraz, ne da bodo ljudje vidili, da se postiš, ampak tvoj nebeški Oče, ki na skrivnem vidi, ti bo povernil.“ Mat. 6, 17—18. Jezus nam ne zapové se znebiti časnega premoženja, temuč on le opominja ne spravljati na kupe takih zakladov, ki jih „rija“ in molj konča in ki jih tatje izkopljejo in ukradejo, temuč zbirajte si zaklade v nebesih; kjer je namreč tvoj zaklad, tam je tudi tvoje serce.“ Mat. 6, 19—21. In nadalje: „Dajte vbogajme od tega, kar imate, in vse vam bo čisto.“ Luk. 11, 41.

O prelube ovčice! prav lepo priliko vam sveta Mati katoliška Cerkev ponuja v prihodnjem štiridesetdanskem postnem času, da zveličate svoje duše, da se pripravite na praznike povelichenja človeške nature ali na vstajenje od smrti nebeškega Zveličarja, ki je premagal svet in smert. Protivna oblast hudobnega sveta omaga osramotena pod močjo Kristusove vere; nevredna sužnost Adamovega rodu, ki je smerti zapadel, se premeni Kristusovim rešencem v slavo in prostost otrok Božjih. V Kristusovem kraljestvu se vse le v dobro spremeni, mir in veselje se poverne v človeške prebivališa, pravica in ljubezen kinča pozemeljsko življenje, in nebo in zemlja ste zopet sklenjene v blažnem društvu. S tem pa, da se časti naj višji oblast Sinu božjega, ki sedi na desnici svojega nebeškega Očeta, postanejo častite in močne tudi pozemeljske kraljestva v svoji vladni oblasti; s tem, da se podveržejo ljudstva Kristusovi postavi, si pridobijo pravo oliko in srečo in le s pokoršino, ki jo sv. evangelij uči, se obvaruje človeški rod proti napčnemu naklepanju hudobnega sveta. In kdo ne bi želel uživati večnega zveličanja v Kristusovem kraljestvu in se hvaliti svoje podložnosti pod kraljem nebes in zemlje? Da se pa vdeležimo take časti in dosežemo tako srečo, se moremo vaditi v evangelijski pokoršini; da bomo premagali v svojem vednem boju s sovražnimi močmi, moremo obleči orožje Kristusovih vojsakov; zatirati s postom meso, ki se duhu zoperstavlja; krotiti želje do posvetne nečimernosti s tem, da vbogajme dajemo; čuti, da nas ne napade tisti zviti ali navratni sovražnik, ki si prizadeva našo dušo z grehom raniti; in pa brez nehanja moliti, da nebeško pomoč zadobimo, se obvarvati vsakega zlega, dokler na svetu živimo.

Nektere proste misli o poslednjem deželtnem zboru.

Dasiravno se naša deželica prišteva med manjše avstrijskega cesarstva, vendar naš poslednji dež. zbor ni bil brez znamenitosti. Posebno vihareni je bil od začetka o „adresih“ in k koncu zastran učnega jezika v šolah. Tudi vladni predlogi so bili važni, n. pr. srenjska

postava, ki ima biti temelj državnega življenja in vstavne svobode, nova politična razdelitev, postava zastran vodnih pravic itd. Sicer se je tudi veliko báralo ali interpeliralo, in za mnoge reči dnarja dobavilo. Vendar ni naš namen naštevati posamezne stvarine, katero so časniki o svojem času obširneje popisovali. Tudi ni naš namen, hvaliti nekatere vse hvale vredne odbornike, soseben narodne, ki imajo glavo in serce za blagor domovine, ki so v resnici pridno delali v mnogih odborih ter izverstno govorili v več sejah. Po pravici naša deželica, ki še veliko potrebuje, na nje tudi veliko zaupanje stavi. Le nekatere splošne misli o našem zboru prosto naznanimo, in sicer:

1. Ker že svoboda nanese, da so si stranke v zboru nasprot, bi želeli, da bi bilo pri nasprotnih strankah manj strasti in osebnosti, da bi vsak govornik mirneje imel bolj objektivnost, stvar samo, kakor osebo nasprotnikovo pred očmi. Zdelo se nam je včasih, da nektera reč se je zato napadala od ene stranke, ker jo je druga stranka sprožila in zagovarjala. Pri takem osebnem zopervanju škodo terpi pravična reč, tudi krepki dokazi in temeljiti govori so potem brez uspeha; strast slepi človeka, da ne vidi ali ne spozna resnice; misli se za njo poganjati, pa ji ravno nasprotuje, misli vraga udariti, pa maha le po senci. Res je težko človeku pri vsem nasprotovanju mirnemu biti, in reč ter osebo ločiti; vendar ravno to kaže krepkega možaka in parlamentarno zrelost. Truditi se je pa treba, da se taka kmalo kmalo doseže, potem bo imelo zborovanje več uspeha in več sadu, in to je pglavitna reč. Zgodovina uči, da je tudi polemika v bogoslovskih ali drugih vednostih prazna, ako je preveč strastna in osebna; le mirna in objektivna kaj zdá in prepriča. Tako tudi v zboru osebnost in strast dostikrat vniči sad še tako prepričavnega govora. Zato naj bi slehern dobro pomnil prislovico slavnega poveljnika: Suvarov, premaguj se!

2. Želeli bi, da bi slavni zbor vselej imel pred očmi bolj praktično stran, kakor le formalno. Mi Slovenci se le preradi za oblike pričkamo, reč samo pa bolj preziramo, in vendar bi moglo ravno narobe biti. Ali kdo bo rekel, da je pri človeku obleka pglavitna stvar, ter bi za to bolj skerbil, kakor za osebo samo? Kaj bi pomagala tudi še tako lepa in terda lupinja, ako pa jedra nima, ali pa to ni zdravo in zrelo? Resnica in pravica ste gotovo bolj pglavitne, kakor njuna vnanja podoba. Dobra in pravična reč si bo kmalo pridobila tudi pristojno obliko, kakor si močna voda napravi svojo strugo. To poterditi, vzemimo kak zgled iz poslednjega dež. zbora. Kdo, ako mu serce za pravico bije, bi dvomil, da je po pravici zahtevala narodna stranka vpeljavo domačega jezika v šole? Sicer se ravna nasprot vladí sami, ki je enakopravnost izrekla, in tudi v zboru priterdila, da nima nič zoper to; sicer se ravna nenaravno, ker se mora tič učiti drugač peti, kakor mu je od Stvarnika dano. Posebno pri ljudskih šolah se to tako samo po sebi razumé, da bi bilo škoda vsake besedice. Vendar pa, ako v življenje in soseben v naše latinske šole pogledamo, ako vprašamo učence in starše, modre učeniške in druge predpostavljene, bi bilo neko drugo vprašanje zastran naših gimnazij še bolj potrebno, namreč: Kako je to, da se jih v Ljubljani že veliko let jemlje v prvo šolo po 120 - 140 v dva razreda, in od tolikega števila jih pride v osmo šolo po kakih štirideset, in še ti nikakor vsi izverstni, ampak večidel polovica taka, da je komaj spretna za više studije. Da se jih pogubi več kakor dve tretjini, tega gotovo ni edino nemški učni jezik kriv, in vendar je tolika poguba velika nesreča za učence in starše, ki po tolikih stroških nikamur ne vedó s svojimi sinovi; nesreča je za mnogotere stanove, ki malo

in vedno manj spretnih kandidatov dobivajo za prihodnje duhovne, sodnike in zdravnike; nesreča za deželo, ki si s tim zredi nar nevarniši proletariát na pol učnih odpadlih učencev. Ali bi tedaj ne bila potrebna interpelacija v tem pomenu: Kteri so vzroki te žalostne prikazni, in kaj bi bilo storiti, da se odpravijo? Ali je naša mladost, ki je od nekdanj slovela zavoljo svoje brihtnosti, ob vso sposobnost ali spretnost prišla? ali ji pa manjka le pridnosti in nrvnosti, za katero bi imela skerbeti modra disciplina? Ali je pa preobložena z različnimi stvarinami, ki ji podirajo serčnost in begajo zmožnost? Ali so vzrok učeniški, ki se prevečkrat in brez potrebe spreminjajo; ali pa nimajo prave metode, na katero se sploh manj gleda, kakor na učenost učnikov; ali mar učeniški preveč tirjajo v nekterih naukih ali predmetih že v spodnjih šolah od nezrele mladosti, in potim sploh se malega ne dosežejo? — Naj pa že bo ta ali uni vzrok, učenci ali učeniški, učna osnova ali kar si bodi; zadnji čas bi bilo, da bi se v tem kaj storilo in pomagalo, da ne bo vedno bolj hiralá nada prihodnosti, naša šolska mladost, in da sad prenovljene, bolj drage gimnazije ne bo vedno manjši in slabejši, kakor nekdanje ne ravno izverstne gimnazije stare dobe. Sej zmiraj veljajo besede: Na sadu jih bote spoznali. — Kakor od šol želimo bolj rodovitnega uspeha, tako tudi od vradnij. Pač bi želeli skorej tudi tukej vpeljan domači jezik; pa je tudi še marsikaj družega, kar se bolj boli in bode kmeta, kar bi pa priljudno in postrežljivo delovanje moglo popraviti. Zgledov ne bomo imenovali; sej so vsaj večidel poslancem znani. Le izrečeno željo ponovimo, namreč: naj bi se v vsih rečeh pglavitni ozir imel na djansko stran, pravico in resnico, dostojni izraz se bo kmalo našel!

3. Želeli bi in priporočili dež. zboru varčnost skozi in skozi, posebno dan današnji. Bog obvari, da bi zboru očitali zapravljivost, on veliko več postavno ravna; pa navadna varčnost je za naše čudno slabe čase še premalo, zavoljo okolišin je treba nenavadne in v vsih rečeh. Vse je obožalo in toži čez silne bremena, ki jih nositi ni več mogoče; tudi dež. zbor to priznava, in vse hvale vreden je bil gosp. Svetecev nasvet, da se vlada prosi, naj polajša bremena in zmanjša zemljiške davke in sicer vsem, ne le nekterim, ki so vse zapravili, in se jim zdaj davek odpisuje: pošteni in pridni kmet pa bi mógel vse plačati, kar precej demoralizuje in zapravljivost množi. Pri vsi ti sili in potrebi pa je poslednjič zbor veliko reči tako radodarno dovolil, kakor bi bili mi v bogati Belgiji! Res je, da brez denarja nič ni; vendar je pa treba ozir imeti na potrebe in nadloge sedanjega časa. Zraven se dolgo delajoči zbor sam visoko stane, in stroški zadevajo tudi take, ki od dne do dne ne vedó, kako bi se le bomo preživili. Zato se nam ne zdi nepotrebna in nečimurna tista že večkrat sprožena misel, da bi poslanci o daljšem praznovanju ne dobivali dnine. Res je, da delavec je vreden svojega plačila; pa le delavec, kadar in dokler dela. Ako zbor ne bo kar se dá varčen, se ga bo kmet le bal, ker si po pravici misli: bo pa že spet obilno priklade, pa malo odloge; zbor nam dela dosti stroškov, pa malo koristi, ker kmet gleda bolj na materialni prid, kakor na više ozire. Da bo tedaj zbor obče poljuden tudi pri kmetu, mu mora biti skerb za skozi in skozi očitno modro varčnost in gospodarstvo. Deželni očetje! skážite se, da ste skerbni za deželo in nje prebivavce pred vsem v materialnem oziru, in bodite varčni, kakor da bi šlo iz vašega lastnega žepa, ter bote imeli na enkrat vesoljno zaupanje svojih zaupnikov.

4. Želeli bi, da bi se zborniki ne vtikali brez potrebe v cerkvene reči, ker niso v to zvoljeni in po-

klicani, ter imajo družega opravila dovelj. Res zboru v hvalo radi spoznamo, da dozda naš deželni zbor ni tako naravnost nasprotval cerkveni pravici, kakor n. pr. zgornje-avstrijski; vendar je bilo dovelj zaničljivo in razžalljivo, kar je govoril gosp. Kromar v seji zastran učnega jezika v šolah, ko je čenčal od svetinj nabranih po ozarah, od narodne duhovšine, ki podpira vraže in prazno vero. Ne vprašamo: Ali ni imel družih dokazov za svojo plitvo dognano reč, ali so pa v naglosti govorile usta, česar je serce polno; le to rečemo: Dasi-ravno imamo veliko časti vrednih vradnikov, vendar ko bi vprašali naše ljudstvo: od koga ima ljudstvo več omike, od rodoljubnih duhovnov ali od poptujčenih vradnikov? smo si svesti, da bo ljudstvo duhovšini hvalo dalo, kakor tudi pri vsaki priložnosti svoje zaupanje do nje očitno kaže. In tudi mi imamo zaupanje v prihodnost slovenskega ljudstva le zato in tako dolgo, ker in dokler je s svojo duhovšino na pravi poti edino zveličavne cerkve. Naj bi poslanci, ki zastopajo to zvesto katoliško ljudstvo, tega nikdar ne prezirali, ter nikakor te katoliške zavesti ne kalili, ampak vsak naj po svojem poklicu na svojem mestu svoje dolžnosti vestno spolnuje, in bo vse v lepem soglasji; ljudstvu pa se bo le tako pomagalo k blagostanju in omiki, k pravi časni in večni sreči. *)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V saboto 10. t. m. so pokopali prečast. g. stolni prošt oba gospoda Jož. Poklukarja po duhovnem opravilu v stolni cerkvi, pri katerem so bili vpričo tudi premilostni gospod knezoškof. Sprevoj so spremljali z mnogimi drugimi tudi prevzvišeni g. deželni poglavar. — Dans naj pové Danica le nekoliko iz oporo-ke ranjkega prof. Poklukarja, in o slovstvenem djani njegovem. Ker se „pastirstvo“ slovenski razlaga v duhovščini, je spisal ranjki v ta namen učno knjigo, ktera je v mnogoterem oziru, zlasti v imenstvu, težka in tehkotna, ki pa ni bila natisnjena. Svesti smo si, da nam sedanji g. prof. pastirstva, čigar spretno slovensko peró in umevna pisava je sploh znana, omenjeni nauk spisal in na svetlo dal bode v prid in poduk učencem bogoslovcem, pa tudi duhovnim pastirjem in pre mnogim drugim vernim Slovencem. — Pisaril je ranjki profesor marsikaj v Novice; tako p. l. 1849: „Kako dolgo se ne bomo lažnivosti svojiga pravopisa slovo dali“ — in s to rečjo se je leta in leta pečal in vkvarjal. L. 1850 je pisal „od omike slovenskega jezika“, kteri sostavek nam kaže, kako uren in dober kovač novih slovenskih besedi je pisatelj bil. L. 1851 je naznanil in v posebni knjižici na svitlo dal svoj slovenski in vesoljni (eventuell-Weltalphabet) pravopis. Poslal ga je bil, kar vemo, v razstavo v Monakov, v Moskvo, pa se menda nikjer zanj zmenili niso. Mislil si je gospod, da zdaj za to reč ni še čas, pride pa in nadjal se je, da ravno Rusje se bodo poprijeli tega dela. — Spisal je „allgemeines Slavisches u. Universal o. Weltalphabet“ in zapustil ga nekaj v od-pertih nekaj v zapečatenih polah s tem pristavkom, da se ima tukajšnjemu muzeju izročiti, tudi vprihodnje naznanovati in, ako se oglasi kak kupitelj, prodati za 3000 gld. a. v., ki se naj obernejo v dobrotne posebej zaznamnjane namene! — L. 1859 je dal na svitlo knji-zico „Jedro keršanske ljubezni“, ki se kaže v ljubezni do bližnjega. V tej ljubezni je razdelil tudi

svoje premoženje v oporoki, iz ktere opomnimo le, da je volil po 180 gld. vstavu za uboge, za male otroke, družbi rokodelski, stolni cerkvi itd.; razun tega je vstanovil, da se ima učitelju v gornjih Gorjah, kjer je bil tudi domá, zboljšati služba, vsako leto za 100 gld., toda še le čez 20 let; 100 gld. je odločil za trud in stroške tistemu izmed peterih ljubljanskih gg. fajmoštrov ali njihovih namestnikov, kteri bi prvi po njegovi smerti vsaj v 1½ letu napravil — se vé po dovolitvi premilost. knezoškofa — družbo ali bratovščino treznosti v Ljubljani, ker med ljudstvom je ravno pijančevanje naj-huji vzrok slabe izreje, dušne spride in pozemeljske ubožnosti. — Da bi pripomogel k boljši izreji in k vednostnemu odgojevanju mladine, je volil tudi dvoje da-rilo za prvo in drugo dobro knjigo o tem nauku. Kakšne misli je imel o tej reči, se vidi iz njegovih lastnih besedi: Nachträglich legire ich Zwey hundert und Ein hundert Gulden Oe. W. als Arbeits-Preis und ohne Limitirung des Eigenthums-Rechtes denjenigen zwey Schriftstellern aus dem Laibacher-Diöcesan Clerus, die nach dem Urtheile des Hochwürdigsten Fürstbischofes und zweyer von Ihm hiezu ernannten Männer das beste u. nächstbeste populäre Erziehungsbuch wenigstens in Frist von vier Jahren nach meinem Tode anfertigen würden. — Dieses Buch soll in slovenischer Sprache, möglichst populär und herzlich, zunächst für Aeltern berechnet, in wichtigern Punkten, nebst passenden kurzen Schriftstellen und Sprichwörtern auch mit kurzen Geschichten beleuchtet, aber auch nicht durch Länge abschreckend, also nicht über 12—15 Druckbogen betragend, verfasst sein, und so viel als möglich wohlfeil gehalten werden. — Vendar se bo ta reč še poznej veljavno razglasila. —

Ako se pomisli, da zdaj iz 3. in 4. latinske šole in iz gornje gimnazije podučujejo druge taki, ki dostikrat sami sebe ne znajo, ker so samouki in zanje ni nobene metodike, nobene pedagogike več (treba bo torej gimnazijskim in realskim katehetom pri keršanskem nauku na to se posebej ozirati), ako se pomisli, da se mnogim zakonskim pri reji njihovih otrok velikrat ravno taka godi: se mora reči, da je ta misel ranjkega g. Poklukarja dobra in taka knjiga nam prav potrebna. — Ker je ranjkega vselej nevolja spreletela, kadar je v slovenskih časnikih za kterim umerlim ali ranjikim bral: Bodi mu zemljica lahka! — je zapisal nektare primerne vošila, ki jih je razglasil poslednji „Učiteljski Tovarš“, in ktere tudi Danica svetuje rabiti slovenskim pisateljem. Bog mu daj večni raj!

— 9. t. m. je umerl v Gradcu pri usmiljenih bratih gosp. Frančišek Kosmač iz reda Jezusovega. Bil je ranjki domá na koroški Beli (rojen 1817), za duhovna posvečen l. 1841 je služil najprej za kaplana v Sv. Vidu pri Cirknici, potem v Loki in od l. 1844 do l. 1860 — torej celih 16 let pri stolni cerkvi v Ljubljani, kjer je neutrudno delal za dušni blagor posebno prostega slovenskega ljudstva, ker je dobro poznal silne nevarnosti, ktere po mestih protijo mladini pa neskušnim poslom. V tej skerbi je vstanovil pri stolni cerkvi posebno „dekliško družbo“, ktero je vis. čast. škofijstvo poterdilo l. 1853, in ktera šteje zdaj že 900 udov. Spisal je tudi zlasti udom te družbe slovenske molitne in podučne bukvice „Angelj varh“, ktere so v 1. natisu popolnoma pošle in se dobivajo zdaj v 2. natisu pri bukv. Gerbarji. Ker je poprej tolikanj delal in se trudil za zveličanje družih, je hotel naposled tudi sam za svoje kaj več storiti, tedaj se je podal pred petimi leti v Jezusov red, kjer je v sv. Andreji po dveletni redovni poskušnji storil slovesne obljube. Bil je prav zadovoljen. Ali kmali mu jame pogled slabeti in tako oslabi, da je bila vsa zdravniška pomoč zastonj. Vidna

*) Prav iz serca nam je pisal o tej reči čestiti dopisnik iz Krašnje v Triglav št. 20. 21., in želeli bi, da bi té in une očitno razodete vošila po moči spolnovali sedanji in prihodnji deželni poslanci. Vredn.

čutnica je popolnoma oterpnila, in to mu je zbegalo možgane tako, da je vsled tega po spričevanju zdravnikov samih obolel tudi njegov duh. V tem stanju so ga preteklo leto pripeljali v bolnišnico k usmiljenim bratom v Gradec, kjer je bil vseskozi vesel in zadovoljen, ker svoje bolezni ni poznal. 6. t. m. so mu nanagloma zastali vsi udje, da sta ga dva brata komej prevzdigovala. Djali so ga tedaj še v sv. olje, in kmali po tem je zaspal v miru. Naznanili so smert v sv. Andrej redovnikom Jezuitom, in prišla sta dva brata duhovna k pogrebu, ki so ga častljivo obhajali. — Ker je bil ranjki v Ljubljani toliko let goreč in neutrujen dušni pastir, se bo v stolni cerkvi prihodnji četrtek 22. t. m. zjutrej 1/4 obhajala črna velika sv. maša, in ob enem se bo bralo več tihih sv. maš za njegovo dušo, kateri Bog daj večni mir in pokoj! —

— Veličast. cesarica Karolina Avgusta, koja je v kratkem za Petrov penaz ali sv. Očetu poklonila 1000 gl., za kat. rokodelsko družbo v Belaku 100 gld., je podarila tudi za cerkev in pogorelce na Verhu na dolenjem Kranjskem 400 gld. in podporni družbi za nore ozdravele v Ljubljani 100 gld.

— „Karlovačkoga viestnika,“ kterega dobro vreduje znani Slovenec Ljudevit Tomšič, ondi učitelj v začetnih šolah, je že 10. broj ali list na svetlobi. Ako bo de vseskozi vredovan v dobrem kat. duhu in lični besedi, utegne mnogo koristiti ne le Hrovatom, temuč tudi sošedom Slovencem, in veliko pripomoči k jezični vzajemnosti.

Iz Ljubljane. — o —. (Tepeži po Kranjskem, zlasti Gorenskem.) Kolikor bolj svetvajo, naj se množi in razširja olika, toliko žalostniše so prikazni, ki nam spričujejo, da je še silo veliko sirovosti tudi po Kranjskem, zlasti po Gorenskem. Kolikrat se sliši ravno o shodih ali o praznikih da so tu in tam boj imeli tako imenovani „fantje!“ Velikrat se prigodi, da kateri pade in več ne vstane. Tako se skrunijo ravno nar svetejši dnevi z gerdimi sirovimi hudobijami. Mladenči, ki se čez teden trudijo s težkim delom, ki bi jim moral biti Gospodov dan — dan hvaležnosti do Boga in dan počitka za trudno telo, ti mladenči hočejo svojo junakost v tem skazati, da se po noči pijani po vaseh deró, pa eden družega napadajo, da še mnogokrat vidiš razujzdanca hrepeneti po kervi kterega koli svojih pajdašev! Pri takih priložnostih je umor skoraj gotov in reva, ki ga je šiba Božja zadela, se kesa, če mu je milost božja še toliko zavesti pustila, da se mu je kesati mogoče; ali prekasno je dostikrat vse in krepkega mladenča življenje se samó še na trenutke šteje. Kaj pa morivee? Ali se kesa, ali pa tudi ne. Vročokervnemu Lahu je žal, ko kerv zagleda; od našega Kranjca sem pa slišal praviti, da je vriskal, ko so ga v ječo peljali. Gotovo je hotel prevpiti glasno očitane svoje vesti. — Greh pred Bogom, greh in velika sramota pred ljudmi! Kje se tu vidi krotkosta starih Slovanov? Stari naši poganski očetje bodo tožili naš rod, ki se je popačil, čeravno so mu mili nauki sv. cerkve boljšali serce, pa ga niso zboljšali in poblašili; krotki glasi Izveličarjevi so ga vabili za seboj, a on se je zasmehljivo obrnil in ni maral niti za opominjevanje niti za žuganje.

Serce me boli, ko slišim, kako lepo se obnašajo ljudje po drugih krajih; s kakim zaničevanjem morajo pa tudi drugi zastran te reči na nas gledati? Kje pa pomoči zoper to zlo? Duhovni pastirji gotovo ne zanemarijo nobene priložnosti z opominjevanjem in svarjenjem; če bi to zdalo, gotovo se ne bi več v tej reči take hudobije godile, a sirova oholost ali prevzetnost ne posluša svarivnih besed, marveč jih zaničuje in jim še celo nasprotuje.

Gosposka? Prav huda in ostra še nekaj izda, pa mnogokrat ji tudi kaj uide. Ker se pa večkrat pripeti, da so gosposke mehke, tudi malo zdatnega za to storé.

Šole bi imele likati mlado serce, da bi bil človek odrašen sebi in drugim v prid. Učitelj stori mnogo, mnogo njegovega semena najde tudi dobro zemljo, ali koliko uim je, ki te dobre kali zamoré!

Učitelj ima samo ondaj otroke pred seboj, ko pred njim v šoli sedé; ko se razidejo, naj se obnašajo kakor hočejo, on malo od tega vé. Iz šole pridejo otroci pred starše, pod njihovimi očmi nar več živé. Starši so njihovi varhi, njim so od Boga izročeni, oni bodo tudi nar več odgovor od njih dajali. Oni bi mogli in morali nar več za boljšanje njihovih sere storiti, oni poznajo nar bolj vse njihove korake, ki jih samo oni lahko ovirajo.

Ali pa tudi skerbé starši za svoje otroke po dolžnosti keršanskih staršev? Šo, ki se za njihov dušni prid trudijo, odvrčajo jih od vsake priložnosti, ki bi znala biti njihovi duši nevarna. Sinovi in hčere delajo takim staršem veselje, Bog in ljudje so jih veseli. Veči del je pa takih staršev, ki ne skerbé tolikanj za njihovo dušno dobro, nego za telesno. Oni ne gledajo veliko na njihovo obnašanje, njihove stopinje, naj gredo sem ali tje, to jim nič veliko oči ne bóde; postopanje po kerčmah, ponočevanje to je kaj navadnega, kdo bi se za to veliko menil; da bo le njihov sin ali njihova hčer dobro preskerbljena, to je že dosti, družega jim pa ni veliko mar. Od tod toliko nerodnosti, ki se godé noč in dan.

Nar večjo priložnost imajo tedaj starši, omenjenega zla osnažiti našo deželo. Ali kaj, ko se v svoji pogubni vnemarnosti kaj takega še ne podstopijo, marveč pusté svoje otroke delati in živeti, kakor se jim zljubi! Kaj ko bi se pošteni srenjani tega dela poprijeli? Koliko dobrega bi lahko tukaj prosta srenja storila! Krepki, vsega dobrega vneti možje bi ponočno vsovanje in tuljenje (ker petje ne morem reči) odpravili, vsak pretep ostro kaznovali, skerbili da bi se kerčme o pravem času zapirale; gotovo bi kmalo vse na boljše šlo; se ve da bi jim móгла iti tudi gosposka na roke. Tako naj bi delal red vsak po svoji moči in koristili bi sebi, koristili tudi deželi ter ji pomagali k časti in sreči. Gotovo so to nar večje sirovarije in sirovost ni bila še nikoli na dobrem glasu. Imeli boste po tem potu tudi zasluženje pred Bogom, ker dosti manj greha se bode zgodilo. Ne čakajte na božjo šibo, ker zadela je že občutljivo dva dela naše dežele, potreti zna tudi tretjega, in morebiti toliko huje, kolikor pozneje.

Iz Železnikov 10. marca. R. P. Od kar so preslavni in nepozabljivi rajni gospod knezoškof Anton Slomšek vpeljali družbo ssv. Cirila in Metuda, se je téma svetnikoma posvečeni praznik Slovencem nekako posebno priljubil. Po večletni navadi je naša fara tudi letos obhajala ta praznik s slovesno sv. mašo; in šolska mladina, ki je zelo vsa vpisana v omenjeno bratovščino, je po svoji moči povelicevala sveto opravilo s pobožnim petjem. — Da Slovenci radi molijo, zlasti pa se v postnem času, je sploh znano. Posebno pa se je vpeljala sem ene leta po Gorenskem lepa navada, da v mnogih farah zlasti o postnih petkih duhovni pastirji molijo svojim farmanom iz prižnic križev pot, kateremu opravilu sledi potem sv. maša. V naši dolini je bila vpeljana ta lepa pobožnost najprej v Selcih, potem v Železnikih, v Sorici in tudi v Zalilogu. Dajejo pa tudi sprelepe bukve „Kalvarija,“ ki so jih nam spisali skerbni duhovni, tem sv. opravilom za premišljevanja dokaj spodbudnega in pobožnega gradiva. In ravno gledé na narodsko omiko je in

ostane gotova resnica, da imajo Slovenci svojim gg. duhovnikom naj več zahvaliti. Ko bi tisti gerdini -- ne moremo jih drugači imenovati --, ki gerdijo in grajajo celo v očitnih zborih slovensko duhovščino, pridno hodili v cerkev pridige in keršanske nauke poslušati, tedaj bi vedili, ali res naši duhovni temó ljubijo in vraže podpirajo. S takim svojim govorjenjem pa si dajejo naši narodski zoperniki sami slabo spricalo, da cerkev malokdaj od znotraj vidiijo, slovenskih pridig, in keršanskih nauk pa celó ne poslušajo! —

Iz Tersta 13. sušca. ☩ Včeraj teden je odrinil ob 10. uri zjutraj visoko častiti vrednik „Zgodnje Danice“ gosp. Luka Jeran pri najlepšem vremenu s svojimi romarskimi tovarši na parobrodu „Avstrii“ iz tukajšnjega pristanišča v nekdanjo obljubljenó deželo, kjer nas, kakor je obljubil, na grobu našega Zveličarja njegovi neizmerni milosti priporočiti želi. Angelj Božji ga gotovo spremiljuje in njegove pajdaše.

Spremil pa je angelj Božji ravno tisti dan okoli pol dveh popoldan v neko drugo obljubljenó in večno srečno deželo nekega priljudnega, blagega in pobožnega moža, ki ga je gosp. Jeran v svojem listu iz Tersta omenil, to je g. Jožefa Legata, očeta našega milostivega škofa Jerneja in bivšega učenika v Naklu v 87. letu njegove starosti, ki je na škofovskem vidnu v Skednu poleg Tersta v Gospodu zaspal.

Pri svetih mašah, ki so jih 7. dan t. m. v farni cerkvi sv. Lovrenca v Skednu za ranjcega visokočastiti ondašnji gosp. tehant in še dva druga duhovnika služili, so bili pričujoči Njih Ekselencija primorski c. k. namestnik gosp. baron Kellersperg, mnogo duhovnikov, veliko gospode in družih ljudi. Po dokončanem cerkvenem opravilu so ranjcega spremili na teržaško pokopališče k sveti Ani in ga tam na stran njegove pokojne tovarišice v mirno rako položili.

Danes so v stolni cerkvi svetega Justa poreški škof, prečastiti gospod Juri Dobrila, imeli osmino za ranjcega ali peto černo mašo in bilje, pri katerih je razun našega milostivega škofa in žlahte še lepo število družih pobožnih se snidilo, in za večni mir in pokoj za-nj Boga molilo.

Pa še nekega drugega verlega moža je pretečeni teden nemila smert pokosila, namreč visokočast. gosp. Jožefa Grošeljna, povirskega fajmoštra na Krasu.

Naj počivata oba nepozabljiva Jožefa v miru!

Iz Tersta. Teržaški škofijski list meseca svečana zgodovinsko popisuje dekanjsko faro v Tomaju, nadaljuje „Brevis collectio Decretorum liturgicorum (de missae sacrificio in specie)“ in psalm 94 (applicatio liturgico — ascetica); ima latinsko pesem „Virtus“ po reku „Beati immaculati“ iz ps. 118, 1. in „Notanda“, v katerih med drugim priporoča zoper sedanje naravoslovne krive nauke te-le dvoje bukve: a) „Die Anfänge der Menschenwelt.“ „Apologetische Vorträge über Genesis

I—XI von Dr. J. Em. Veith.“ Wien 1865 (gl. 1. 50) in b) „Der Materialismus in der Culturgeschichte.“ Von Dr. Paul Haffner, Mainz 1866. (gl. 1. 32.)

S Karfa otoka,* 7. sušca, piše naš Peregrin: „Avstrija“ se imenuje parobrod, na katerem popotvamo; pa je tudi res nekaka Avstrija v malem, zakaj ne vém ga skorej v našem cesarstvu naroda, da bi ne bil namestovar: na ti velikanski ladii, po kateri sem naštel do 130 korakov. Popotnikov ima zdaj 43, ako so mi prav povedali, in nekoliko več mornarskega osebstva, dalmatinskih Slovanov. Med njimi se človek prav domačega čuti, pa tudi mornar vesel obraz napravi, ako ga po domače nagovoriš, ter pravi, da mu je milo slišati „naški.“ Imamo tudi na brodu 62 volov, silno rogatih ogerskih in debelih štajerskih, ki jedó kranjsko seno, popotniki pa kranjske in zlasti furlanske pute obirajo, pa tudi kranjske jabelka se na mizo nosijo in pije se ogersko vino. Po 40 gld. mora tergovce plačati od vsacega vola, da se mu v Aleksandrijo prepelja. Na otoku Karfu jih bodo še 50 družih vkvartirali na paroplov, tako da družine se nam ne bo manjkalo. Tudi dva konjiča, v plahte oblečena in v posebno ograjo vtesnjena, popotvata z nami. Za toliko umnih in brezumnih živobitij, kaj pa da, je marsikaj treba na dan. Vode se pelje cele čolne, ki so na veliki ladii obešeni, živeža tudi ne ravno malo, da se prebó skoz šest dni. — Ljubljanski tergovce g. Jevnikar popotva z ravno to priliko v Egipt zavoljo kupčije s slanino. Kdo si vé, če jo bo dobro zadel, ker mohamedanu menda in judu je ta jed gnusoba, in ravno taci je tamkaj do sile veliko.

Pervo noč je bilo morje nekoliko nemirno in obnebjc dosti hladno; ustna „štibra“ se je precej obilno plačevala. Abraham a sankta Klara je spisal cele bukve od mnogoterih norcev; nisem v njih našel „popotnih“ norcev (če jih nisem kje pregledal), pač pa „boječce norce“, in kdor bi odveč na to lastnost omahoval, gotovo bi ne šel na morje. Akoravno je namreč dobra postrežba in vsega v obilnosti, se vender vsak adamovec več ali manj neprijetno čuti, dokler je na morji. Kaligula cesar je bil neki tako neprestrašen junak (scilicet), da se pri gromu ni kaj drugač tresel, kakor svinjska žulica, tudi se je pod posteljo skril in obé uhi zatisnil. Na parobrodu pa, ako je kaj bolj viharno morje, se gre na pokrov, na verh, kdor ni prehudo bolan, ker ondi gori je boljši sapa, in ložej se je tako morske bolezni obvarovati, ali pa odkrižati. Posebno prijetno pa je zraven velikega kotla in blizo volov ter lepodiščega kranjskega sena, kjer se človeku lahko dozdeva, da je na suhem, ako se mu hoče.

Ne bom pisal o isterskih in dalmatinskih bregovih in otocih, ktere se lahko in skorej lepše vidiijo na zemljevidu, kakor pa tukaj s parobroda. Omenim naj samo, da drugi dan od devetih dalje smo plovili ob napolitanskem bregu hribovja Gargano, ktero je cerkvenoznamenito zavoljo prikazni sv. Mihaela nadangela. Ob tem obrežji je namreč morje bolj mirno, kakor pa ob nasprotnem dalmatinskem.

Med romarji v Jeruzalem je tudi nekaj družih, ki niso v naši družbi in se vozijo v tretjem razdelku. Med njimi je posebno pobožen neki Hanak, ki skorej zmiraž moli. Ker sem omenil Abrahama a sankta Klara in boječce norce, naj še z njimi sklenem. Ta pater namreč prav živo popisuje razvpitega Baltazarja in roko, ki mu je osodno sodbo pisala na steno, in pa njegov strah, ki se je tresel kakor trepetlikovo listje, če prav so ga skoro vsi pričujoči tolažili in nekteri to reč še celo na dobro razlagali. Praša pa na zadnje, kaj vendar ga je tako oplašilo? Kaj tedaj? Huda vest je to storila, odgovarja verli mož. „Užaljena vest dela, da je toliko boječih norcev po svetu.“

*) Ne vemo, kakšen spominček bo prinesel naš Peregrin, vrednik Zg. D., tolmaču svojega prvega pisma v „Laib. Ztg.“ Nr. 58, kateri mu je v kratkem posnetku verh družih pogrškov in napak poslednji stavek: „Po Terstu je veliko sočutje za verlega starčka, očeta mil. škofa, ki je na smertni postelji, in so mu že Njih milost sami podelili apostol. blagoslov“ — ponemčil takole: In Triest herrscht grosse Theilnahme für den schwer erkrankten greisen Bischof, der heil. Vater sandte ihm den apostolischen Segen.“ Iz starčka očeta je naredil sina škofa, in iz škofa — papeža. Ta zna pač več, kot hruške pčé! — „Triglav“ je pa uni petek izmed dveh gg. bratov duhovnov — meni nič tebi nič — enega pensioniral, enega pa za doktorja promoviral! — Vredn.

Človek, kateri je vse postne petke in sabote meso papal, spovednice pa se kakor ognjometnega hriba že dolgo časa ogibal in tudi velikonočne spovedi ni opravil, — taki z neštevilnimi družimi je prav lahko „boječ norec“ in ne bilo bi se čuditi, ako bi se tudi v čolnič na malem blejskem jezeru bal stopiti, kadar „plava sem ter tje.“ — Neki mornar popisuje, da ni nikoli ginljivšega pogleda imel, kakor nekda ko se je barka počasi potapala. Takrat namreč je duhoven ves miren in vdan kakor angel stal med veliko množico vsakterih ljudi, ki ga je krog in krog obdajala in iz njegovih ust sprejemala tolažilo, blagoslov in odvezo, ter ga ni zapustila, dokler se niso vsi skupaj potopili.

Drugač je bilo z rokodelskim družetom, ki je potpval z Dunaja v dunajsko Novo mesto. Mogoče, da je bil dosti poreden, zakaj bilo je še pred Kolpingom ter še ni bilo rokodelskih družb, ki dosti mladenčev ohranijo prav čverstih in poštenih, ali pa jih saj obelijo, ko so bili poprej černi kakor dimnikarji. Naj pa je že kakor hoče, toliko se morebiti smé natolcevat, da vesti ni imel odveč dobre. Prišel je namreč do mlina, ki so ga imenovali hudičev mlin, in tukaj se spomni, kar je kdaj slišal, da tukaj namreč živi peklenšek hodi, kar pa ni bilo res. Bila je ravno noč in obšla ga je taka groza, da jo je samega strahú ulil, kakor bi ga bil zasmodil. Bil je pa ravno poprej za neke solde orehov kupil in si žep v škricu z njimi napolnil. K nesreči je bil žep prehujen ali stergan in oreh za orehom mu je na pete padal. S tem je čisto mislil, da mu černozelečec že na pete stopa, se še bolj spusti in dirja na vso sapo, da poslednjič ves vpehan na tla telebi in zavpije: Hudoba, ali me vzameš, ali me ne vzameš, zares ne morem več več teči! „O norec!“ zakliče na to Abraham a s. Klara. — Menda se saj nisem pregrešil, ko to pišem, zakaj ravno med tem so se oblaki nad nami močno zgostili, večerni vetrovi pripihali in silno brodovje se precej giblje, bolj kot sinoč. Vendar pa upamo, da hudega ne bo; sej ne bežimo pred Bogom, kakor nekda Jona, ampak k Njemu gremo. —

Ravno zdaj-le imam dokaz, kako se „kultura“ razširja. Eden romarjev, Poljak, ko je vidil, da časnike prebiram, mi pomoli ves očiran in očaran list s figurami, ter misli, kdo vé, kaj lepega mi je dal? Pogledam in vidim, da je „Figaro“, ki je med drugim zabavljaj in naj berže tudi debelo lagal (Vid. Danico l. 8. Vr.) čez disciplino s papeževimi vojaki. Kdo si vé, kako je tega rogača v roke dobil?

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Avstrija. (Katoliška cerkev na Jutrovem in katoliške družbe v Avstriji.) Pod tem naslovom ima „Wiener Kirchzt.“ list iz Skadra*), katerega je posnela sama iz „Debatte.“ Temu listu pa pristavlja svoje vošila zastran katoliških družb v Avstriji. Ker ravno sedaj po Romaniji šumi in ker rojaki naši potujejo po Jutrovem; se nam zdi primerno, podati bravcem našega lista omenjeni sostavek ter obračati njih pozornost na tiste kraje, iz katerih nam je zasijala luč keršanske resnice, kateri pa sedaj zdihujejo pod težkim jarmom nejevernikov in v katerih prebivajo tudi razkolniki, kateri nočejo odjenjati v svojem sovraštvu do katoličanov. — Pismo pa se tako glasi:

„Albanija je se vé tisti del evropejske Turčije, kjer živi naj več katolikov; veliko jih stamuje skupej po mestih, po soseskah na ravnem in v gorah; med njimi je naj močnejši rod Miriditev, ki ima do 20.000 duš,

izmed katerih je mož za orožje sposobnih od 3—4 tisuč; ta rod se po starih pravicah sam vlada in gre v vojsko le v posebnih primerah. Večkrat je v prepiru s svojimi sosedi, in ker njih poglavar katoliški paša Bib-Daba ni kej poseben možak, se vtikuje Ismail paša večkrat v njih zadeve. Za večji vpliv pri tem ljudstvu se pogajata francoski in ruski poročnik, pa tudi avstrijski. Le-ti ima težavno nalogo, da si spoti spravlja opovire, ki se mu nastavljajo, ker on naméstva vlado, ktera po svoji državi meji z Albanijo in si je zmirom prizadevala varovati, braniti katoličane v Albaniji in sploh po Jutrovem. Žali Bog! francoski poročnik ima veliko več denarjev v rokah; dobiva jih ne tolikanj od vlade marveč od katoliških družb; avstrijski poročnik pa od tod dobiva malo ali skoraj nič. Tudi na Avstrijskem, kolikor mi je znano, so take katoliške družbe namenjene za jutrove dežele, kakor n. pr. na Dunaji družba brezmadežanega spočetja Marije Device in na Ogerskem družba sv. Ladislava. Doslej ne vem da bi te družbe za katoličane pošiljale kaj denarjev avstrijskim poročnikom na Jutrovem; — in vendar bi bilo to zelo potrebno. Bog hotel, da bi katoličani v Avstriji te verstice brali in da bi jih spodbudovale v djansko pomoč tukajšnjim katoličanom. Ruski poročnik, kateri je že devet let tukaj, je prav prekanjen človek, in — porazumljen v vseh rečeh z ruskim poročnikom v Dubrovniku; skorej vsako prav prav modro iztuhta. Viditi je bilo, kakor da bi se tukajšni ruski poročnik ne vtikoval v nobeno reč in se kar nič ne menil za Černogoro in, kakor da bi turški vladi prav dajal in da sta s svojim tovaršem v Dubrovniku, g. Petkovičem oba enih misel; ali pokazalo se je lansko spomlad, kako da stojita ta dva gospoda eden do drugega. Zvedilo se je, da Petkovič, kedar le more zavira v Cetinjah pogoje s Turčijo, obravnave za pomirjenje podira in tako splava po vodi ves up za mir in spravo. Še le pred kratkim je prišla na dan ta dvojezičnost. Sučenkovi je v političnih rečeh popolnoma v oblasti Petkoviču in ravnati se mora kakor mu leta ukazuje. Petkovič, pa kateremu je njegov tukajšni tovarš vse povedal, kaj se tu snuje, je vselej zadel pravi čas, da je v Cetinjah delal po svojem smislu, to je da je prepovedal vse, kar bi poravnalo razpor in snovalo mir med Černogoro in Turčijo. Tudi je Sučenkovi v sum pripravil katoličanstvo, kakor da bi bilo Turčiji nevarno; staroverce pa popisal za posebno zveste podložnike. Njih duhovni, ktere Rusija obilno obdaruje z denarjem in slavljenjem, so naj mogočnejši zavezniki ruskega opravnika, posebno pa staroverski vladika iz Priscen, ki je samooblasten, pa dobre glave. Toliko važniši je ruskemu poročniku ta mož, ker se dobro ima z deželno oblastnijo in s patriarhom v Carigradu. Namesto mnogih zgledov povem le enega: Pretečeno zimo so predstojniki soseske Velike, spoznavci staroversko-izhodnje cerkve, prosili avstrijskega poročnika, da jim preskerbi serbskih učilnih knjig za novo početno šolo. Avstrijska vlada res pošlje skrinjo s šolskimi knjigami, naj bi jih srenjski predstojniki sprejeli pri avstrijskem poročniku. Ruski poročnik to zve, njegovo samoljubje je bilo razžaljeno, ker soseskini predstojniki niso njega prosili; po prizadevanji staroverskega vladika so bili leti odstavljani služb in zaperti. Bukve še danes čakajo sprejemnika, in javalne se bo kedaj soseska Velika ali kterakoli derznila, prositi česa avstrijsko vlado. Turški vladi in ruskemu poročniku je prav všeč, da se tukajšni med sabo slabo zastopajo; njima koristi tudi to, da je latinska duhovšina tukaj razdeljena na dve stranki, namreč v narodne in tuje svečeničke ali duhovnike, kateri se vedno prepirate med seboj. Vse to pripomore, da ruski poročnik v vseh rečeh gospodari; da pa Avstrije ne podpira, sleherni

*) Skader (Skutari) poglavitno mesto v Albaniji; ta dežela je za jadranskim morjem in meji na Černogoro, Dalmacijo, na Bosno in druge turške dežele.

lahko spozna, ker pota po katerih Avstrija in Rusija išete svojega vpliva na Jutrovem, se sploh ne vjemajo; tukaj v Albaniji so si pa na ravnost navskriž.“

„W. Kirchenzt.“ pri tej priliki potoži, da je v Avstriji versko življenje tako mlačno; katoliške družbe namenjene za Jutro ne opravijo veliko, ker niso vkošenjene med ljudstvom; časnikarji se raji prilizujejo judom in protestantom; v njih očeh Avstrija kakor mogočna katoliška država nič ne velja; tako pa govore, ker ne spoznajo, koliko moči da ima država, ktere prebivavci so ene vere. Avstrija, pravi dalje, ima svojo prihodnost na Jutrovem, kupčija in obertnija gre po Donavi in jadranskem morju. Pred vsem ima tedaj Avstrija nalogo, da skerbi za katoličane na Jutrovem in da prižiga luč katoliških resnic v tistih krajih, od koder je zasijala luč keršanske vere. —

„Danica“ je večkrat spominjala se ubogih kristjanov na Turškem; nas katoliške Slovane vleče na Jutro tudi bratovsko serce do njih, tem bolj nas pa veseli, da so tudi nemški katoličani z nami enih misel, in z milim očesom in tužnim srcem gledajo stiske ubogih kristjanov na Turškem ter želé, da bi se ločeni bratje na Jutrovem zopet vernili v naročje svoje matere. Ranjki Slomšek so osnovali bratovščino ss. Cirila in Metoda, ktera z močnim orožjem, s ponižno molitvijo terka na vrata Božje milosti in prosi za zedinjenje razkolnikov; a žali Bog, da se sedanji čas ljudje za vsako reč poprej vnamejo, kakor za katoliške resnice, in v nemarnost v verskih rečeh med nami prevladuje in od tod menda pride, da po družih deželah več darov donašajo za sv. Očeta, kakor na Avstrijskem. Hvale vredno je v tej reči vendar prizadevanje ubožnih Slovencev, in Bog daj, da bi se po moči ohranilo in pomnožilo!

Iz Erdeljskega ali Sedmograškega se piše, da se je v vasi Apa-Nagyfalu vernilo 17. protestanskih rodbin v naročje sv. katoliške Cerkve.

Iz Rima. „Wien. Kirchenztg.“ naznanjuje to le veselo novico: Po sporečilu kardinala Barnabó, prefekta propagande v Rimu, so najdlji v sredi Japonije cele okrajine katoliških kristjanov, ki od poslednjega silovitega preganjanja (pred 260. l.) niso vidili katoliškega duhovna. Starašina je oskerboval za silo službo duhovsko, kerševal in ob nedeljah združenim molil nektore molitve. Nekaj moških in žená je oskerbovalo podučevanje v veri. Trije tih kristjanov so prišli skrivaj k katoliškemu duhovnu, ki je bil na francoskih barkah ter so mu spoznali svojo vero in pomoči prosili. Znamenito je, da se je to godilo ravno tisti dan, ko so v Rimu praznovali posvečenje Japonskih mučencev. Vse to so do zdaj prikrivali, da bi se tim vernim ne napravile kake nadležnosti in nevarnosti. Zdaj, kakor se kaže, se sme apostolski namestnik tje poslati. Sv. Oče so se pri tej veseli novici od veselja jokali.

Napoleon III je dal za učenika svojemu sinu pobožnega in učenega fajmoštra g. Duguerry-a, ktereга čisla posebno cesarica Evgenija. Izvolil ga bo neki tudi za starašina ali senatorja. (Volksfr.) —

„Unità catt.“ pripoveduje, da se na Angleškem katoličanje, katoliške cerkve in redovi kaj veselo množijo. Imenuje tudi protestanskega duhovnika v Assingtonu, Surdona, kteri je ravnokar naznanil svojim faranom, da je sklenil katoliško vero sprejeti. Ker je imel še čez 4000 gld. letnih dohodkov, ga gotovo ne vabi časni dobiček v katoliško cerkev. Nasprot nam pa ta-le novica kaže, kako tudi protestantje pa anglikanci neznansko napredujejo. Nedavno je dala gosposka v Dublinu na Irskem svojim angl. duhovnikom privoljenje, da se

smejo sami sebe poročati. To bo lepa komedija! (Gem. Ztg.)

Méd s hrinom.

Kakor spušajo vojake na odpust, tako je sedaj sklenila vlada, da izpusti precejšno število jetnikov iz ječe, in sicer taci, kteri so se v zaporu lepo vedli. Naročili jim bodo, da se poštenega dela poprimejo in se lepo obnašajo, ter tako bodo za vselej prosti; če bi se pa zopet kaj pregrešili, vtaknili jih bodo zopet v ječe ter še ostreje kaznovali. Tako misli vlada lepo število hudodelcev poboljšati, zraven pa še precej prihraniti. Ravnanje tako se nam zdi samo na sebi vse hvale vredno, vendar bi ne utegnil sedaj za to pripravi čas biti. Povsod tožijo, da ni zaslužka, da se pridni, pošteni delavci ne morejo dobiti dela, — se bo mar izpušenim hudodelcem bolje godilo? Kdo bo vzel jetnika v delo? Iz mnogih dežel dohajajo novice, da se cele kerdela delavcev in rokodelcev po deželi vlačijo in kdor do zaslužka ne more, si po krivičnem potu do kruha pomaga; poprimejo se zvijače, goljufige, tatvine. Ali ne bodo izpušeni jetniki pomnožili taci kerdel, ne bodo povikševali splošne revšine pa beračije? —

Hrovaški „Pozor,“ pretresovaje znanstveni časopis „Književnik,“ pravi, da tega imenitnega časopisa ne čislajo ne Serbi ne Slovenci. Razun nekoliko na Hrovaškem živečih profesorjev, ktere pa že raji štejemo med hrovaške književnike, ker so pri nas bolj znani kakor ondi na zapadu (kakor da bi Slovenska tako daleko bila od Hrovaške!), Slovenci vanj ne dopisujejo, in kakor se kaže, ga celo ne poznajo. Ostane nam tedaj, pravi, stara istina (resnica): „uzdaj se u se i u svoje kljuse.“ — Kaj bi smeli reči še le mi Slovenci v tem oziru! Koliko jih dela in pisari pa Hrovatov profesorjev med Slovenci? Koliko hrovaških učencev se uki slovenščine? Koliko se kaže slovenske vzajemnosti pri anročevanji slovenskih listov in spominkov?

Svetemu Jožefu.

Naj vse serca Te slavijo,
Sveti Jezusov Rednik, —
Ter za Tvojo čast gorijo
Naš mogočni pomočnik!
Sej je tudi poslavlila
Božja milost, in zvolila
Te Mariji ženina,
Kakor zarja čistega.

Tebi izročen nebeški
Bil najdražji je zaklad,
Jezus Bog-Rešnik človeški,
In Device blažen sad;
Ti si prvi v rojstni noči
Stregel Mu v ljubezni vroči
Z Njim na tuje v beg podal, —
Ti Ga žalostno iskal.

Zdaj pa vživaš neizmerno
Radost, — za terpljenje to,
On plačuje Ti stoterno
Trude, in ljubezen vso,
Ktere serce je žarilo,
Sveti Jožef! Tvoje milo,
O presrečen si zares,
Tvoj vračnik je kralj nebes! —

K Tebi kličemo v višave,
Milo se ozri na nas,
Zmagovati daj skušnjave,
Prav storiti vsaki čas!
Sprosi čisto nam živeti
In za Jezusa goreti,
Zanj terpeti vse voljno
Vmreti kakor Ti sveto!

Fr. Silvester.

Dobrotni darovi.

V ljubljanski škofii. Dupljanska lokalija je 6. t. m. podeljena gosp. Matiju Maroltu, fajmoštru doslej v pokoju, in ravno ta dan je razpisana Šentvidska fara pri Zatičini. — G. Jan. Železnikar gre z Rake za kaplana v Šmarjeto na mesto gosp. Petra Hönigmanna, kteri je umerl 11. t. m. — V Kranji je umerl g. Fr. Božič, kaplan v pokoju, 23. svečana t. l. R. l. P.